

Βιβλίο 2. Κεφάλαιο 1. §16-32

Μετάφραση

16. Οι Αθηναίοι, έχοντας ως ορμητήριο τη Σάμο, λεηλατούσαν τη χώρα του βασιλιά και έπλεαν εναντίον της Χίου και της Εφέσου και προετοιμάζονταν για ναυμαχία και εξέλεξαν στρατηγούς, μαζί με τους ήδη υπάρχοντες, τον Μένανδρο, τον Τυδέα και τον Κηφισόδοτο.

17. Ο Λύσανδρος απέπλευσε από τη Ρόδο, παραπλέοντας την Ιωνία προς τον Ελλήσποντο, με σκοπό να εμποδίσει τον απόπλου (=σαλπάρισμα) των αθηναϊκών πλοίων και για να υποτάξει τις πόλεις που είχαν αποστατήσει από αυτούς (δηλ. τους Σπαρτιάτες). Και οι Αθηναίοι βγήκαν από το λιμάνι της Χίου στην ανοιχτή θάλασσα· διότι η Μ. Ασία ήταν εχθρική σε αυτούς.

18. Ο Λύσανδρος έπλεε παραλιακά από την Άβυδο προς τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος των Αθηναίων· οι κάτοικοι της Αβύδου και οι υπόλοιποι σύμμαχοι (των Λακ.) έφτασαν πεζοπορώντας· και αρχηγός τους ήταν ο Θώραξ ο Λακεδαιμόνιος.

19. Και αφού επιτέθηκαν στην πόλη, την κυριεύσαν με έφοδο και τη λεηλάτησαν οι στρατιώτες, επειδή ήταν πλούσια και γεμάτη από κρασί και σιτάρι και άλλα εφόδια· όλους όμως τους πολίτες ο Λύσανδρος τους άφησε ελεύθερους.

20. Οι Αθηναίοι, πλέοντας από κοντά, αγκυροβόλησαν στον Ελαιούντα της Χερσονήσου με εκατόν ογδόντα πλοία. Εκεί, λοιπόν, ενώ γευματίζαν, τους ανακοινώνονται τα σχετικά με τη Λάμψακο κι αμέσως ξανοίχτηκαν για τη Σηστό.

21. Από εκεί, αφού εφοδιάστηκαν με τρόφιμα, έπλευσαν αμέσως προς τους Αιγός ποταμούς, απέναντι από τη Λάμψακο· στο μέρος αυτό ο Ελλήσποντος είχε πλάτος περίπου δεκαπέντε στάδια. Κι εκεί έπαιρναν το δείπνο τους.

22. Ο Λύσανδρος την επόμενη νύχτα, όταν ξημέρωνε, έδωσε σήμα (στα πληρώματα), αφού γευματίσουν, να επιβιβαστούν στα πλοία και αφού έκανε όλες τις προετοιμασίες σαν για ναυμαχία κι ενώ τοποθετούσε παραπετάσματα στα πλάγια των πλοίων, προειδοποίησε να μην απομακρυνθεί κανείς από την παράταξη ούτε να ανοιχτεί στο πέλαγος.

23. Οι Αθηναίοι αμέσως με την ανατολή του ηλίου παρατάχθηκαν μπροστά στο λιμάνι κατά μέτωπο για ναυμαχία. Επειδή όμως ο Λύσανδρος δεν έβγαλε τα πλοία του στο λιμάνι, για να τους αντιμετωπίσει -ήταν άλλωστε αργά- γύρισαν πάλι στους Αιγός ποταμούς.

24. Τότε, ο Λύσανδρος διέταξε τα πιο γρήγορα από τα πλοία του να ακολουθούν τους Αθηναίους και, αφού παρατηρήσουν, τι κάνουν, όταν αποβιβαστούν στην ξηρά, να αποπλεύσουν και να του το ανακοινώσουν. Και δεν αποβίβασε τους στρατιώτες από τα πλοία, παρά μόνο αφού επέστρεψαν τα ταχύπλοα. Την τακτική αυτή ακολουθούσε για τέσσερις μέρες και οι Αθηναίοι έβγαιναν στην ανοιχτή θάλασσα, για να τον αντιμετωπίσουν.

25. Ο Αλκιβιάδης, όταν παρατήρησε από τα τείχη (του πύργου του) ότι οι Αθηναίοι είχαν αγκυροβολήσει σε αμμώδη παραλία και μακριά από κάθε πόλη κι ότι αναζητούσαν τα εφόδια από τη Σηστό, που απείχε δεκαπέντε στάδια από τα πλοία, ενώ (ότι) οι εχθροί (είχαν αράξει) σε λιμάνι και είχαν τα πάντα κοντά σε πόλη, τους είπε ότι δεν είχαν αράξει σε καλό σημείο και τους συμβούλευσε να μετακινηθούν στη Σηστό, αλλάζοντας αγκυροβόλι, κοντά σε λιμάνι και στην πόλη «εκεί, αν είστε, να ναυμαχήσετε -είπε- όταν το θελήσετε».

26. Οι στρατηγοί όμως -ιδίως ο Τυδέας και ο Μένανδρος- τον πρόσταξαν να φύγει γιατί του είπαν ότι τώρα οι ίδιοι ήταν στρατηγοί κι όχι εκείνος.

27. Ο Λύσανδρος την πέμπτη ημέρα, αφότου οι Αθηναίοι έπλεαν εναντίον του, διέταξε αυτούς που παρακολουθούσαν (τους Αθηναίους) κατά διαταγή του, όταν δουν αυτούς να έχουν αποβιβαστεί και να είναι διασκορπισμένοι στη Χερσόνησο (το οποίο ακριβώς έκαναν όλο και περισσότερο κάθε μέρα, διότι και τα τρόφιμα αγόραζαν από μακριά και περιφρονούσαν τον Λύσανδρο, επειδή δεν έβγαινε από το λιμάνι, για να τους αντιμετωπίσει), να γυρίσουν με τα πλοία πίσω σ' αυτόν και να σηκώσουν μία ασπίδα στο μέσο της διαδρομής. Κι εκείνοι έκαναν αυτά, όπως τους διέταξε.

28. Τότε ο Λύσανδρος έδωσε σήμα αμέσως να ξεκινήσει ο στόλος ολοταχώς, συμπορευόταν και ο Θώραξ έχοντας το πεζικό. Ο Κόνων, μόλις είδε την επιθετική κίνηση των εχθρών, έδωσε σήμα (στους στρατιώτες) να τρέξουν γρήγορα στα πλοία. Επειδή όμως οι άνθρωποι είχαν διασκορπιστεί, άλλα από τα πλοία βρέθηκαν με δύο σειρές από κωπηλάτες, άλλα με μία κι άλλα εντελώς άδεια· μόνο το πλοίο του Κόνωνα κι άλλα επτά, που βρέθηκαν επανδρωμένα κοντά του, βγήκαν στ' ανοιχτά όλα μαζί, μαζί και η Πάραλος, ενώ όλα τα άλλα ο Λύσανδρος τα κατέλαβε στην ακτή. Επίσης, τους περισσότερους άνδρες αιχμαλώτισε στην ακτή· μερικοί όμως κατέφυγαν στα μικρά οχυρά (της Σηστού).

29. Ο Κόνων, ενώ έφευγε με τα εννιά πλοία του, όταν κατάλαβε ότι οι Αθηναίοι είχαν καταστραφεί, αφού αγκυροβόλησε στην Αβαρνίδα, το ακρωτήρι της Λαμψάκου, πήρε από εκεί τα μεγάλα πανιά των πλοίων του Λύσανδρου και ο ίδιος με τα οκτώ πλοία του απέπλευσε για τον Ευαγόρα στην Κύπρο, ενώ η Πάραλος προς την Αθήνα, για να αναγγείλει τα γεγονότα.

30. Ο Λύσανδρος μετέφερε στη Λάμψακο και τα πλοία και τους αιχμαλώτους και κάθε είδους λάφυρα και συνέλαβε και μερικούς από τους στρατηγούς και ανάμεσά τους τον Φιλοκλή και τον Αδείμαντο. Την ίδια μέρα μάλιστα, που κατόρθωσε αυτά, έστειλε στη Σπάρτη τον Θεόπομπο, τον Μιλήσιο πειρατή, για να αναγγείλει τα γεγονότα, ο οποίος, αφού έφτασε ύστερα από τρεις ημέρες, τα ανακοίνωσε.

31. Ύστερα απ' αυτά ο Λύσανδρος, αφού συγκέντρωσε τους συμμάχους, τους είπε να ανταλλάξουν απόψεις και να αποφασίσουν για τους αιχμαλώτους. Τότε, λοιπόν, διατυπώνονταν πολλές κατηγορίες για τους Αθηναίους, για όσα δηλαδή εγκλήματα πολέμου είχαν διαπράξει και για όσα είχαν αποφασίσει να κάνουν, αν νικήσουν στη ναυμαχία, δηλαδή να αποκόψουν το δεξί χέρι όλων όσοι θα πιάνονταν ζωντανοί, και ότι όταν έπιασαν δύο τριήρεις, τη μία από την Κόρινθο και την άλλη από την Άνδρο, όλους τους άνδρες απ' αυτές τους πέταξαν στη θάλασσα. Ο Φιλοκλής ήταν ο στρατηγός των Αθηναίων, ο οποίος τους εξόντωσε.

32. Διατυπώνονταν κι άλλες πολλές κατηγορίες και φάνηκε καλό να σκοτώσουν όσους από τους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι, εκτός από τον Αδείμαντο, διότι μόνο αυτός στην εκκλησία του δήμου ήταν αντίθετος στην απόφαση για την αποκοπή των χεριών· κατηγορήθηκε όμως από μερικούς ότι πρόδωσε τον στόλο. Ο Λύσανδρος, αφού ρώτησε πρώτα τον Φιλοκλή, ο οποίος έριξε στη θάλασσα τους Ανδρίους και τους Κορίνθιους, τι τιμωρία του άξιζε να υποστεί, επειδή πρώτος άρχισε να παραβαίνει τους νόμους κατά των Ελλήνων, τον έσφαξε.

Νοηματική απόδοση

§16-19: Παρουσιάζονται οι κινήσεις των αντιπάλων. Οι **Αθηναίοι** (από τη Σάμο) πλέουν εναντίον της Χίου και της Εφέσου (βάσεις Σπαρτιατών) και λεηλατούν τη Μ. Ασία. Οι **Σπαρτιάτες** με τον Λύσανδρο (από τη Ρόδο) πλέουν προς τον Ελλήσποντο με στόχο να σταματήσουν τον ανεφοδιασμό των Αθηναίων και να τιμωρήσουν τις πόλεις που είχαν αποστατήσει από την Πελοποννησιακή συμμαχία. Επιπλέον, ο Λύσανδρος από ξηρά και θάλασσα κατακτά τη Λάμψακο, που ήταν σύμμαχος της Αθήνας.

§20-24: Ο αθηναϊκός στόλος αράζει στον Ελαιούντα και μαθαίνει για τη λεηλασία της Λαμψάκου. Αποφασίζει να κατευθυνθεί προς τους Αιγός ποταμούς, για να έρθει σε

σύγκρουση με τους Σπαρτιάτες. Ο Λύσανδρος ετοιμάζεται επίσης για ναυμαχία, αλλά αποφεύγει προς το παρόν την αναμέτρηση. Διατάζει όμως τα πλοία του να παρακολουθούν τις κινήσεις των Αθηναίων. Ακολουθεί την τακτική αυτή τέσσερις ημέρες, συλλέγοντας πληροφορίες.

§25-27: Ο Αλκιβιάδης από τον πύργο του βλέπει τις θέσεις και τις κινήσεις του αθηναϊκού και του σπαρτιατικού στόλου και ανήσυχος σπεύδει να προειδοποιήσει τους Αθηναίους για τη λανθασμένη τακτική τους, υποδεικνύοντας ότι πρέπει να μετακινηθούν στη Σηστό. Οι στρατηγοί τον περιφρονούν. Ο Λύσανδρος μαθαίνει από τα κατασκοπευτικά του ταχύπλοα ότι οι Αθηναίοι δεν αλλάζουν τακτική. Αντιθέτως, έδειχναν σημάδια διάλυσης, γιατί ήταν υποχρεωμένοι να διασκορπίζονται για επισιτισμό και πίστευαν ότι ο ίδιος φοβόταν την αναμέτρηση. Περιμένει, λοιπόν, το προειδοποιητικό σήμα, για να επιτεθεί (την 5η ημέρα).

§28-29: Ο Λύσανδρος παίρνει το προειδοποιητικό σήμα και επιτίθεται στους Αθηναίους. Τους αιφνιδιάζει, κυριεύει όλα τα πλοία (εκτός από 9) και αιχμαλωτίζει τα πληρώματα. Ο Κόνων προσπαθεί μάταια να σώσει την κατάσταση. Εντέλει, ο Κόνων μαζί με οχτώ πλοία φεύγει για τον Ευαγόρα της Κύπρου και η Πάραλος για την Αθήνα, για να ανακοινώσει το φοβερό γεγονός.

§30-32: Ο Λύσανδρος μεταφέρει στη Λάμψακο λάφυρα, πλοία και αιχμαλώτους, στρατηγούς και στρατιώτες. Την ίδια μέρα ενημερώνει τη Σπάρτη για τον θρίαμβό του. Ο Λύσανδρος συγκαλεί συμβούλιο των συμμάχων, για να αποφασιστεί η τύχη των αιχμαλώτων. Απ' την αρχή επικρατεί διάθεση για αυστηρή τιμωρία, ώστε να πάρουν εκδίκηση για τα εγκλήματα που οι Αθηναίοι διέπραξαν. Καταδικάζονται όλοι οι αιχμάλωτοι σε θάνατο, εκτός από τον Αδείμαντο, διότι μόνο εκείνος αντέδρασε στην πρόταση του Φιλοκλή να αποκόψουν το δεξί χέρι όσων θα πιάνονταν αιχμάλωτοι στη ναυμαχία.

ΠΡΟΣΘΕΤΕ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Σε ποιες στρατιωτικές ενέργειες και κινήσεις προχώρησαν οι Αθηναίοι και γιατί (§16-19);
- 2) α) Ποια ήταν η τακτική του Λύσανδρου και τι επιδίωκε; β) «δήρπασαν οί στρατιώται ... έπιτηδείων πλήρη»: Ποια πολεμική πρακτική σκοπιμότητα δηλώνεται με τη φράση αυτή (§16-19);
- 3) Να χαρακτηρίσετε τον Λύσανδρο με βάση τις ενέργειές του (§16-19).

- 4) Ποια δυσάρεστη είδηση έφτασε στους Αθηναίους, όταν βρίσκονταν στον Ελαιούντα και πώς αντέδρασαν (§20-24);
- 5) Ποιον σκοπό, κατά τη γνώμη σας, εξυπηρετεί η τακτική αναμονής του Λύσανδρου (§20-24);
- 6) Να αξιολογήσετε την πολεμική τακτική του Λύσανδρου και των Αθηναίων. Ποιο συμπέρασμα συνάγετε από τις ενέργειες και τις κινήσεις τους (§20-24);
- 7) Πώς αντέδρασαν οι στρατηγοί του αθηναϊκού στόλου στις υποδείξεις του Αλκιβιάδη (§25-27);
- 8) «καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου»: Τι δηλώνει με τη φράση αυτή ο Ξενοφώντας και τι προσικονομεί η στάση των Αθηναίων (§25-27);
- 9) Να χαρακτηρίσετε τον Κόνωνα από τον τρόπο αντίδρασης και τις ενέργειές του (§28-29).
- 10) Θα μπορούσαν, κατά τη γνώμη σας, οι Αθηναίοι να αποφύγουν τον αιφνιδιασμό των Σπαρτιατών; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας (§28-29).
- 11) Ποια απόφαση πήρε η συνέλευση των συμμάχων που συγκάλεσε ο Λύσανδρος για το θέμα των αιχμαλώτων; Γιατί εξαιρείται ο Αδείμαντος, σύμφωνα με τον ιστορικό (§30-32);
- 12) Πώς κρίνετε την απόφαση του πολεμικού συμβουλίου των συμμάχων για την τύχη των αιχμαλώτων; Είναι σωστή και δίκαιη ή σκληρή και εκδικητική (§30-32);